

УДК 330.342.142

Порівняльний аналіз антимонопольної політики України та інших країн світу

Склярова К. Д.

студентка факультету економіки і права ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

Товарно-грошовими відносинами між країнами з різним рівнем соціально-економічного розвитку керує світовий ринок товарів і послуг. Як правило, будь-що і будь-хто має свої недоліки та переваги. Так само і зі світовим ринком. Однією з таких негативних рис є те, що на ринку була і продовжує існувати монополія. Іншими словами, це такий тип структури ринку, в якому існує тільки один продавець, який контролює всю галузь виробництва певного товару, що не має замінників. Звідки і як вона виникає? Монополія є наслідком нездатності ринку ефективно виконувати свої функції, а саме – забезпечувати ефективне розміщення благ і ресурсів, нормальний для суспільства розподіл доходів, економічну стабільність і динаміку.

У будь-якому випадку процес монополізації завдає великої шкоди світовому ринку.

- По-перше, руйнується конкуренція, яка становить важливу роль на ринку.

- По-друге, монополісти збільшують прибутки, шляхом підвищення ціни і зменшення обсягу випуску продукції, що складає негативний вплив на нас, тобто, споживачів.

- По-третє, вони монополізують засоби масової інформації, тим самим психологічно діють на свідомість людей, що, у свою чергу, дозволяє керувати ними необхідному їм напрямку.

Для того, щоб запобігти зловживанню монополістами їх становищем держави здійснюють антимонопольну політику – так званий комплекс заходів, який спрямований на припинення та обмеження діяльності монополій, а також створення відповідного законодавства, який

застосовується проти монополістичних відносин, що впливають або можуть вплинути на економічну конкуренцію. У разі порушення закону [1] монополісти понесуть відповідальність у вигляді:

- Штрафів (розмір залежить від пункту закону, який був порушений);
- Примусових поділів монопольних утворень;
- Адміністративною відповідальністю;
- Відшкодуванням завданої шкоди.

Американська і українська антимонопольна політика мають свої особливості. Наприклад, американська спрямована проти монополії як цілісної структурної одиниці, у той час, коли українська спрямовується на протидію лише певним негативним проявам ринкової влади монополій (бо вона знаходить певні позитивні наслідки монополізації, наприклад монополії сприяють прогнозованості ринку, видозмінюють конкуренцію і шукають нові перспективні можливості розвитку; монополіст може бути інноваційно активнішим, ніж фірма у конкурентній сфері). Тобто, конкурентна політика України в цілому має регулятивний характер – спрямовується тільки проти негативних монополістичних прийомів. [2]

Антимонопольне регулювання створюється для того, щоб забезпечити оптимальний баланс інтересів монопольних утворень і суспільства. На мою думку, процес демонополізації повинен відповідати сучасному розвитку економіки. Щоб вдало організувати та розпочати антимонопольну політику потрібно:

- Перш за все, почати з вивчення конкурентного середовища, яке існує та розвивається в державі;
- Створити програми щодо забезпечення якості та конкурентоспроможності товарів та послуг;
- Забезпечити регулювання цін державою;
- Зняти бар'єри вступу на ринки нових підприємств.

В Україні найбільш монополізованими вважають сфери видобування вуглеводнів, продуктів нафтопереробки, транспорт, пошта і зв'язок, виробництво електроенергії, газу та води.[5]

Отже, українському законодавству потрібно продовжувати роботу над розвитком антимонопольної політики, застосовуючи іноземний досвід.

Наприклад, скористатися одним з методів регулювання антимонопольної політики у США, а саме – індексом Херфіндаля-Хіршмана. Він дозволить перешкоджати виникненню монополістичних об'єднань, що у свою чергу забезпечить зменшення розвитку і без того складного монополістичного становища.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про захист економічної конкуренції», Верховна Рада України; Закон від 11.01.2001 № 2210-III.
2. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1880041339953/politekonomiya/antimonopolna_politika_antimonopolne_zakonodavstvo_ukrayini
3. Антимонопольна політика США [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://utmagazine.ru/posts/8352-antimonopolnaya-politika-ssha>
4. РІЧНИЙ ЗВІТ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ за 2010 рік. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/89512>
5. Індекс Херфіндаля-Хіршмана: значення і методика розрахунку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://businessman.ru/new-indeks-xerfindalya-xirshmana-znachenie-i-metodika-rascheta.html>

